

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Галузь знань	05 – Соціальні та поведінкові науки
Шифр та назва спеціальності	054 – Соціологія
Назва освітньо-професійної програми	Масові комунікації цифрового суспільства
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій
Кафедра	Менеджменту та маркетингу
Статус навчальної дисципліни	ОК-2 ОПП «Масові комунікації цифрового суспільства»
Форма навчання	Денна

Викладач

Кухарська Наталія Олександрівна
kuharska.nat@gmail.com

Професор кафедри менеджменту та маркетингу,
доктор економічних наук, професор

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни

Дисципліна «Методологія наукових досліджень та економічна доброчесність» має міждисциплінарний характер. Вона інтегрує, відповідно до свого предмету, знання з таких освітніх і наукових галузей: філософія, економіка, менеджмент. Навчання спрямовано на:

- 1) формування цілісного уявлення про науку як систему знань і методів пізнання;

	<p>2) загальний аналіз методології та визначення її місця в науковому пізнанні;</p> <p>3) викладення сутності загальнонаукових і спеціальних методів і принципів дослідження розвитку економічних явищ;</p> <p>4) обробку результатів наукових спостережень та їх оформленні;</p> <p>5) роботі з науковою літературою підготовці матеріалів до друку, у тому числі, дипломної роботи та інших науково-дослідних робіт.</p>
Мета дисципліни	– оволодіння науковими методами пізнання; вивчення методології наукових досліджень та застосування її при аналізі мікро- та макроекономічних процесів; набуття навичок у застосуванні наукових і техніко-економічних задач на практиці.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК02. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.</p> <p>СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.</p> <p>СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.</p> <p>СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p>
Результати навчання	<p>ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.</p> <p>ПР03. Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.</p> <p>ПР06. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями.</p> <p>ПР09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.</p>
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 5 кредитів ЄКТС (150 годин). Для денної форми навчання: лекції – 36 годин, практичні заняття – 16 години, самостійна робота – 98 годин.
Форма підсумкового контролю	Залік
Терміни викладання	Дисципліна викладається у 1-му семестрі (1–18 тижні)

Програма дисципліни

- Тема 1.** *Наука як продуктивна сила*
 Предмет і сутність науки та її головна функція. Наука як динамічна система знань. Розвиток про-дуктивних сил і зростання обсягу наукових досліджень. Сучасна система наукових знань. Поглиблення інтеграції суспільних, природничих і технічних наук. Дисциплінарні та міждисциплінарні дослідження. Головна функція науки.
 Класифікація наук. Три групи галузей знання – природничі та технічні, суспільні науки і наука про мислення. Взаємозв'язок між ними. Підходи до класифікації наук: методологічний, гносеологічний, логічний. Мета і завдання фундаментальних та прикладних наук.
 Міжнародна науково-технічна співпраця України. Міжнародні програми розвитку науково-технічної співпраці між Україною і країнами світу.
- Тема 2.** *Організація наукового дослідження*
 Сутність та основні етапи організації досліджень. Явища і процеси економічного розвитку, їх пізнання. Етапи наукових досліджень.
 Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження. Дослідницька робота як особливий вид діяльності. Етапи вибору проблеми (теми) та його основні вихідні документи. Вимоги, що ставляться до теми дослідження. Визначення мети і завдань наукового дослідження. Формулювання проблеми.
 Основи методики планування наукового дослідження. Робочий план. План-проспект. Орієнтовна структура плану названої роботи. Календарний план-графік та його форма. Схема змістовного обґрунтування теми наукового дослідження.
 Застосування системного підходу в наукових дослідженнях. Три базових положення, на яких ґрунтується поняття "система". Принципи системного підходу в наукових дослідженнях: цілісність, всебічність, системоутворюючі відносини, субординація, динамічність, випереджальне відображення.
- Тема 3.** *Інформаційна база наукових досліджень*
 Роль інформації у наукових дослідженнях і класифікація наукових документів. Зв'язок дослідницької та інформаційної діяльності. Критерії визначення якості інформації в науковому дослідженні. Класифікація джерел наукових досліджень. Вихідні джерела наукової інформації. Вторинні (похідні) наукові документи.
 Структура та призначення наукових документів. Сигнальна, релевантна, бібліографічна і нова (основна) інформація та їх змістовна характеристика.
 Принципи збору інформаційного матеріалу. Робота з літературними джерелами, даними офіційної державної статистики, звітними даними підприємств. Реферативні збірники та бібліографічні покажчики. Правила складання бібліографії.
- Тема 4.** *Основні положення наукової методології*
 Місце теорії в наукових дослідженнях. Сутність теорії та її зв'язок з практикою. Підходи до визначення сутності теорії:

гносеологічний, логічний, методологічний. Функція та основні складові теорії: ідеї, наукова ідея, гіпотеза, закон, закономірності, принцип, аксіома, теореми, категорія.

Методологія і методи наукового пізнання. Методологія у широкому і вузькому розумінні. Загальна методологія і часткова методологія. Принципи наукової методології: універсального взаємозв'язку, діалектичного протиріччя, єдності якісного і кількісного, діалектичного заперечення та відбиття.

Діалектичний підхід в економічних дослідженнях. Діалектика як цілісна система законів, принципів та категорій. Три групи законів: окремі, особливі та загальні. Загальнонаукові та спеціальні принципи, закони, категорії, методи.

Тема 5. *Загальні методи наукових досліджень*

Основні групи загальних методів. Емпіричні методи дослідження. Методи, які використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівнях дослідження. Методи теоретичного дослідження.

Логічні закони та правила. Закон тотожності. Закон протиріччя. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Умовиводи: індуктивні, дедуктивні, зроблені за аналогією.

Правила аргументації. Вимоги до тези. Вимоги до аргументу. Спростування доказів.

Тема 6. *Спеціальні методи економічних досліджень*

Поняття "методика" і "робоча методика". Спеціальні методи: методи збору та узагальнення інформації, аналізу, прогнозування, моделювання, програмно-цільові, евристичні методи.

Методи спостереження та збору даних. Класифікація спостережень у наукових дослідженнях: за повнотою охоплення; за характером врахування факторів; за способом організації.

Методи вибіркового спостереження. Методи відбору інформації: нерайонованого, випадкового, механічного, типового, багатоетапного, багатофазного, комбінованого, серійного.

Методи групування та їх завдання у наукових дослідженнях. Типологічні, структурні та аналітичні групування. Прості, складні, комбіновані та багатомірні групування.

Таблично-графічні методи. Класифікація та вимоги до складання таблиць. Прогнозування подій і моделювання ситуації у вигляді графіків, діаграм, картограм, картодіаграм, логічних схем.

Евристичні методи. Метод експертних оцінок як основний евристичний метод. Методи "мозкової атаки", "мозкового штурму", "Дельфі".

Тема 7. *Академічна доброчесність в процесі навчання та шляхи запобігання її проявам*

Зміст поняття академічна доброчесність. Історичний аспект підходу до проблеми академічної нечесності. Різновиди академічної нечесності.

Феномен плагиату та його різновиди. Визначення плагиату та академічного плагиату. Історія плагиативної діяльності й формування поняття плагиату. Плагиат і помилки цитування. Самоплагиат. Наслідки недоброчесного навчання для особистості й суспільства.

Проблеми дотримання академічної доброчесності в процесі навчання. Проблеми з дотриманням академічної доброчесності, пов'язані з роботою в Інтернет-середовищі. Способи запобігання проявам академічної нечесності: засвоєння світової практики в Україні.

Тема 8. Загальні вимоги та правила оформлення науково-дослідних робіт

Структура науково-дослідної роботи. Вимоги до реферату.

Загальні вимоги до оформлення звіту з науково-дослідної роботи. Правила оформлення. Рецензування науково-дослідних робіт.

Доповідь на тему. Підготовка доповіді та тез доповіді про виконання НДР. Підготовка наукової статті.

Вимоги та правила оформлення дипломних робіт. Наукова проблема і обґрунтування теми дослідження. Визначення актуальності теми. Мета і завдання роботи. Об'єкт та предмет дослідження. Наукова новизна та практичне значення результатів дослідження.

Вимоги до змісту дипломної роботи. Вступ. Теоретична частина. Аналітична частина. Висновки та рекомендації. Науковий стиль написання дипломної роботи. Оформлення посилань на джерела інформації.

Список рекомендованих джерел

1. Антонюк В. С., Полонський Л. Г., Аверченков В. І., Малахов Ю. А. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. К. : НТУУ „КПІ”, 2015. 274 с.
2. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2014. 142 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
4. Кухарська Н. О., Сидоренко О. П., Ластовенко М. Г., Макуха С. Н. Методологія наукових досліджень. Конспект лекцій для магістрантів денної форми навчання спеціальності «Економічна теорія». Одеса : ОНЕУ, ротاپронт, 2016. 130 с.
5. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 178 с.

Інформація про консультації

Кожного четверга у вересні-грудні 2023 року з 11²⁰ до 123⁰ год., ауд. 324 – проф. Н. О. Кухарська

Загальна схема оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються таким чином: <i>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою і становить: за поточну</i>
		для іспиту	для заліку		
90-100	A	Відмінно	зараховано		
82-89	B	Добре			
74-81	C				

64-73	D	Задовільно			успішність (участь у семінарських заняттях, виконання контрольних робіт, практичних та індивідуальних завдань) – до 100 балів.
60-63	E				
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання		
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Політика опанування дисципліни

Відвідування: Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (залік) є обов'язковою. При проведенні занять в онлайн режимі, присутність здобувача враховується у разі відкритого вікна.

Дотримання принципів академічної доброчесності: Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати програму Unicheck.

Умови зарахування пропущених занять: виконання додаткових теоретичних та практичних завдань.

Інші умови: Навчально-методичні матеріали дисципліни розміщені на платформі Moodle,

